

Annelerin Çocuk Kitaplarının İç ve Dış Yapı Özellikleri ile İlgili Görüşleri¹

View of Mothers on Internal and External Structures of Storybooks

Vedat BAYRAKTAR

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D., Ankara
e-posta: vbayraktar75@gmail.com

Atf: Bayraktar, V. (2019). Annelerin Çocuk Kitaplarının İç ve Dış Yapı Özellikleri ile İlgili Görüşleri. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 24-34.

Gönderi Tarihi: 28-05-2019

Kabul Edilme Tarihi: 06-09-2019

DOI: 10.30900/kafkasegt.571108

Özet

Araştırma, 4-6 yaş grubu çocukların devam ettikleri okul türü değişkenine göre annelerin aldıkları çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özellikleri hakkındaki görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada tarama araştırması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya, Ankara il merkezinde yaşayan ve uygun örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 500 anne katılmıştır. Veriler SPSS 20.00 paket programı kullanılarak Ki Kare (X^2) ile analiz edilmiştir. Annelere, “Çocuk Kitap Dış ve İç Yapı Özellikleri Anketi” uygulanmıştır. Ankette, annelere çocuklarına kitap alırken genel olarak nelere dikkat ettikleri, iç yapı özelliklerinden; konu ve kahraman özellikleri ve dış yapı özelliklerinden; cilt, kapak, kitapta boyut ve resimleme özelliklerine yönelik sorular sorulmuştur. Araştırma sonucunda; devlet ve özel okula giden çocukların annelerinin çocuğunu okula göndermeyen annelere göre daha yüksek oranda çocuklarına kitap alırken gelişim özelliklerine dikkat ettikleri; çocuklarını okula göndermeyen anneler çocukları devlet ve özel okula giden annelere göre daha çok dış görünüşüne dikkat ettikleri ve uygun nitelikteki kitapların pahalı olduğunu belirtmiştir. Çocukların devam ettikleri okul türüne göre annelerin çocuklarına aldıkları kitaplarda dış yapı özelliklerinden cilt ve kapak özellikleri ve iç yapı özelliklerinden kahraman özellikleri arasında anlamlı bir fark görülmezken; dış yapı özelliklerinden resimleme, boyut özelliklerinde ve iç yapı özelliklerinden konu özellikleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hikaye kitabı, anne, kitapta iç ve dış yapı özellikleri.

Abstract

The purpose of this research is to investigate mothers' opinions of book choice on interior and external structure of storybooks according to school types that children attended. Survey method has been used in the research and sampling method of this research is convenience sampling. 500 mothers living in Ankara city center have participated in the research. The data has been analyzed with Chi Square (X^2) in the SPSS 20.00 package program. Mothers filled the form of 'Scale of Interior and External Structure of Storybooks'. In the scale, mothers are asked for the points to be paid attention while choosing books for their children; interior structures; topics and characters in the books; external structures; binder, cover, book size and illustrations in the books. It is found that mothers whose children attended to private and state schools paid more attention on developmental appropriateness of books than mothers whose children does not attended school. Additionally, mothers whose children does not attended school paid more attention on external structures of books and stated that qualified storybooks are more expensive than mothers whose children attended to private and state schools. Moreover, it is found that there is no significant relationship between binder and cover features which are external structures of books and storybooks characters which is internal structures of books while mothers choose books for their children according to school types that children attended. However, it is found that there is a significant relationship between book illustrations and books size which are external structures of books and book topic which is internal structures of books.

Keywords: Storybook, mother, characteristics of the external and internal structure of book.

¹ Bu çalışma 11-14 Nisan 2018 tarihlerinde yapılan “17.Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda” özet bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem bireyin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için temel teşkil etmektedir. Çünkü bu dönemde bireyin gelişiminin ve kişiliğinin temelleri atılmaktadır. Bu dönemde çocuğun sağlık bir birey olarak gelişimi tamamlayabilmesi çocuğa sunulan yaşantıların niteliğine bağlıdır. Okul öncesi dönemde, çocuklar çevresel uyaranlara karşı daha duyarlıdır. Bu bağlamda zenginleştirilmiş çevrelerdeki uyarıcılar çocukların öğrenme deneyimleri desteklemektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013).

Okul öncesi dönemde çocuklar için önemli uyaranlardan biri de kitaplardır. Kitaplar çocukların gelişimlerini destekleyen önemli kaynaklar olarak görülmektedir. Çocuk kitapları çocukların dış dünyadaki olgu ve olayları tanımaları, anlamaları ve yorumlamalarında onlara destek olan önemli uyarıcılardır. Okul öncesi dönemde çocukların kitapla olan deneyimleri; çocukların yeni sözcükler öğrenmesine, dilin kurallarını fark etmelerine, günlük yaşamındaki olayları tanıma ve anlamalarına, güvenli bir ortamda heyecan ve korku gibi duyguları yaşamalarına, yaratıcılıklarını, hayal güçlerini, problem çözme becerilerini, kendini ifade etme, dinleme, dilden zevk alma, düşünme vb. sözel dil becerilerinin gelişimini, erken okuryazarlık becerileri gibi daha birçok becerisini desteklemektedir (Bayraktar ve Temel, 2018; Brock ve Rankin 2008; Christie, Vukelich ve Roskos, 2013; Ersoy ve Bayraktar 2015, 2018; Griffith ve diğerleri, 2008; Gönen ve Veziroğlu, 2017; Huck, Kiefer, Hepler ve Hickman, 2004; Nas, 2014).

Resimli kitapların çocukları pozitif yönde etkileyebilmesi için çocuğun ilgi, ihtiyaç ve gelişimine uygun olmasının yanı sıra çocuğun kendisine okunmasından zevk aldığı eserler olması gerekmektedir. Çünkü çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılamayan kitaplar çocuklara okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazandırması pekte mümkün görünmemektedir (Epspinosa ve Burns, 2003; Huck, Kiefer, Hepler ve Hickman, 2004; Kiefer, 2009; Gönen, 2000; Oktay, 2002; Wortham, 2005).

Çocuğun okul öncesi dönemde kitapla ilgili deneyimleri, onun sonraki yaşamında kitaplara ve okumaya karşı olumlu duygu beslemesindeki sürecin ilk adımınıdır. Çocukları kitaplarla tanıştıran kişiler onların ebeveynleridir. Çocukların kitapla tanıştırılması bir yaştan önce 4-8 aylarda başlaması gerekmektedir. Çünkü bu dönem bebeklerin nesnelere ve resimlerle ilgilenmeye başladıkları dönemdir. Yapılan araştırmalarda, bebeklerin 4. aydan sonra kitaplarla ilgilendikleri, baktıkları ve okunanlara karşı tepkide buldukları tespit edilmiştir (Beyazova, 2006; Huck vd., 2004; Machado, 2003; Özel, 2006; Soderman, Gregory ve McCarty, 2005; U.S. Department of Education, 2005). Çocukların kitaba karşı olumlu duygular beslemesinde ebeveynleri oldukça etkilidirler. Ebeveynleri tarafından çocuğun kitapla tanıştırılması, çocuğa kitap okunması, onların okumaya ve kitaba karşı pozitif duygular beslemesini sağlamaktadır (Epspinosa ve Burns, 2003; Griffith, Beach, Ruan ve Dunn, 2008; Machado, 2003; Oktay, 2002; Wortham, 2005).

Burada önemli olan çocuğun yaşına, ilgi ve ihtiyacına cevap verebilecek nitelikte kitap sunulması ve kendisine okunmasından zevk aldığı edebi eserler olması kitap ile arasında olumlu bir bağ kurulabilmesini sağlamaktadır. Bu nedenle ebeveynlerin çocukların gelişim düzeylerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun kitapların hangi eserler olduğunu bilmeleri ve buna göre çocuğa kitap seçmeleri gerekmektedir. Çünkü çocukların yaşına göre kitapların özellikleri de farklılaşmaktadır. Örneğin, 2-3 yaş çocukları için çocuğun yakın çevresindeki insan, hayvan ve eşya resimlerinin bulunduğu ABC kitaplarına yer verilebilir, 3 yaştan sonra çocuğun kısa öykülerden zevk almaya başlamasıyla basit ve kısa öykülere yer verilebilir. Yani çocukların yaşına ve gelişim özelliklerine göre kitaplardaki hem iç hem de dış yapı özellikleri değişmektedir. Ebeveynler bu bilinçle, çocuklarına kitap seçebilirlerse, kitapla çocuk arasındaki bağı kuvvetlendirmiş olurlar. Bu nedenle, okul öncesi dönemde çocukların ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun olan edebi eserlerle tanıştırılması gerekmektedir (Ersoy, Avcı ve Turla, 2006; Epspinosa ve Burns, 2003; Ersoy ve Bayraktar, 2018; Gönen, 2017; Kiefer, 2009; Oğuzkan, 2000; Sever, 2017).

Genel olarak, çocuklar için yazılmış edebi eserlere baktığımızda, bunların tür olarak; masal, fabl, destan, efsane, öykü, doğa ve fen olaylarını anlatan kitaplar, şiir, bilmece ve tekerlemeler, roman, biyografi, anı, gezi yazılarından oluştuğu görülür. Okul öncesi dönem çocukları için yazılan kitapların çoğunluğu ise; öykü, şiir, bilmece ve tekerleme türünden kitaplardır (Ersoy ve Bayraktar, 2018; Gürkan, 1993; Tür ve Turla, 1999).

Çocuğun ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun edebi eserlerle tanıştırılabilmesi için çocuklara sunulacak edebi eserlerde iç yapı ve dış yapı özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir. *Dış yapı özellikleri:* Çocuğun kitaba ilgisini çekecek ilk uyarıcı kapaktır. Bu nedenle kapağın tasarımı kitabın içeriği hakkında net mesaj vermesi, renklendirme ve resimlemesinin iyi olması, kitabın adı, yazar, çizer ve yayınevi, kitap bütünlüğünü bozmayacak yer verilmeli ve kitabın uzun ömürlü olması için dayanıklı malzemeden yapılması gereklidir. Çocuk kitaplarında sağlam ciltleme en iyi bez ve dikiş yoluyla yapılan ciltlemedir. Okul öncesi dönemdeki çocuk kitabı resimlerle değerlendirir ve resme gerçekçi bir yaklaşımla bakar. O nedenle kitapta resimler hareketli ve detaylar metne uygun olmalıdır. Resimlerde gereksiz ayrıntılara yer verilmemeli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Resimler yuvarlak hatlı olmalıdır. Çocukların aradığı özellik renkten çok, resimlerin hikâyeyi

yorumlama gücüdür, renk ikinci planda gelir. Çocukların doğal olarak parlak renklere ilgisi vardır. Ancak siyah-beyazla da güzel resimleme yapılabilir. Bu dönemde çocuklar okuma yazma bilmese de erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi için yazılar önemlidir. Yazıların Ortalama 16-20 punto olması idealdir ve dekoratif yazı kullanılmamalıdır. Çocuğun yaşı büyüdükçe yazılar da küçülür. Bir başka özellik mizanpajdır (sayfa düzeni). Mizanpaj, resimlerin yerleştirilmesi, satır arası boşlukların, satır başlarının, sayfa alt ve üst boşluklarının ayarlanması gibi konulardır. Metinle resim aynı sayfada yer almalı ve resimle yazı iç içe geçmiş olmamalıdır. Ayrıca okul öncesi dönemde çocuklar için farklı boyutta kitaplar kullanılabilir. Bu durum çocukların ilgisini çeker. Burada önemli olan boyutla içeriğin uyumlu ve kolay taşınabilir olmasıdır. Kullanılan kağıt kalitesi 1. veya 2. hamur kağıt olması gerekmektedir. Parlak kağıt kullanılmamalıdır. Çocuk kitaplarının *İç yapı Özellikleri*: Mutlaka tema içermeli ve tek bir tema olmalıdır. Olumlu temalar (dostluk, yardımlaşma, hoşgörü vb.) işlenmelidir. Birden fazla tema çocuğun anlamasını zorlaştırabilir. Konular, genellikle eğlendirici ve dinlendirici olmalıdır. Konular, ciddiden komiğe, gerçekten hayal ürününe kadar değişebilir. Konuda taşınması gereken en önemli özellik ise hızla gelişen hareket unsuru içermesidir. Edebiyat eserlerinde, başından olaylar geçen kişilere “Kahraman” denir. Kahramanlar, çocuklar, yetişkinler, gerçek veya kişilik verilmiş hayvanlar, makineler ya da eşyalar olabilir. Çocuklar özellikle hayvan karakterlerden hoşlanmaktadır. Fakat kahramanlarla çocuklar özdeşim kurdukları için olumlu kahraman özellikleri olması önemlidir. Kahraman sayısı 3-4’ü geçmemelidir. Dil ve anlatım, çocuğa okunan bu hikâyelerin kulağa hoş gelen ritmik bir havası olması gereklidir. Yeni sözcükler çocuğun yaş ve kavram düzeyine uygun olmalıdır. Kitaplarda ses tekrarları içeren sözcükler, gramer yönünden düzgün cümleler bulunmalı ve hayali tasvirler olmamalıdır. Dil anlaşılır ve basit olmalıdır. Uzun cümle yapıları olmamalıdır. Noktalama işaretlerine dikkat edilmelidir (Ersoy ve Bayraktar, 2018; Gönen, 2017; Tuncer, 2000).

Yapılan araştırmalara bakıldığında çocuğu kitapla tanıştıran kişilerin daha çok anneler olduğu görülmektedir (Aydoğan ve Çat, 2012; Beyazova, 2006; Miller vd., 2013; Özbek Ayaz, Güleç ve Şahin, 2017). Bu nedenle annelerin çocuklarına kitap alırken içyapı ve dış yapı özelliklerinden nelere dikkat ettikleri önem kazanmaktadır. Çünkü çocuğu kitapla tanıştıran kişi anneleridir. Çocuğun gelişim, ilgi ve ihtiyacına uygun olarak sunulan kitaplarda çocuğun kitapla arasında olumlu bir bağ kurmasına neden olmaktadır. Çocuğun okuma yazmaya karşı pozitif bir tutum oluşturmada ve iler ki yaşantısında iyi bir okuyucu olmasında okul öncesi dönemde edindiği deneyimlerin önemi büyüktür (Black, 2013; Compean-Garcia, 2011; Justice ve Sofka, 2010; Piasta, Justice, McGint ve Kaderavek, 2012; Saracho, 2017). Bu çalışma, ülkemizdeki annelerin çocuklarının devam ettikleri okul türüne göre çocuklarına kitap seçerken iç ve dış yapı özelliklerinden nelere dikkat ettiklerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre görülen eksikliklerin giderilmesinde öneriler geliştirilebilmesi sağlanabilecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Çocukların devam ettikleri okul türüne göre anneler;

1. Çocuklarına kitap alınırken genel olarak nelere dikkat etmektedirler?
2. Kitapçılarda satılan çocuk kitaplarını nasıl değerlendirmektedirler?
3. Çocuklarına aldıkları kitaplarda cilt ve kapak özelliklerinden nelere dikkat etmektedirler?
4. Çocuklarına aldıkları kitaplarda boyut özelliklerinden nelere dikkat etmektedirler?
5. Çocuklarına aldıkları kitaplarda resim özelliklerinden nelere dikkat etmektedirler?
6. Çocuklarına aldıkları kitaplarda hangi konulara yer verilmesini istemektedirler?
7. Çocuklarına aldıkları kitaplarda kahraman özelliklerinin nasıl olmasını istemektedirler?

YÖNTEM

Bu araştırmada, annelerin çocuklarına kitap alırken iç yapı özelliklerinden; konu ve kahraman özellikleri ve dış yapı özelliklerinden; cilt, kapak, kitapta boyut ve resimleme özelliklerine yönelik olarak nelere dikkat ettiklerini tespit etmek amacıyla planlanmıştır. Araştırmada, mevcut durumu olduğu gibi resmetmeyi amaçlayan bir model olan betimsel model kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2012).

Çalışma Grubu

Okul öncesi dönemde (4-6 yaş) çocuğu olan, uygun örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 500 anne katılmıştır. Bu annelerin 113’nün çocuğu okula gitmemekte, 201’nin çocuğu devlet okuluna ve 186’sının çocuğu özel okula gitmektedir. Araştırmaya 500 anne katılmış olmasına rağmen tablolardaki sütun sayıları 500’den farklı olabilmektedir. Bu durum sorulara birden fazla cevap verenlerin olmasından ya da cevap verilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, annelere araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve “Çocuk Kitap Dış ve İç Yapı Özellikleri Anketi” uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formunda; çocuk cinsiyet ve yaşı; anne yaş ve öğrenim durumu gibi sorular sorulmuştur.

Çocuk Kitap Dış ve İç Yapı Özellikleri Anketi: Ankette, annelerin çocuklarının gittiği okul türüne göre çocuğa hikaye kitabı alırken iç yapı özelliklerinden; konu ve kahraman özellikleri ve dış yapı özelliklerinden; cilt, kapak, kitapta boyut ve resimleme özelliklerine yönelik sorulara yer verilmiştir. Anket alanda çalışan yedi uzmanın görüşüne sunulmuş ve istenilen değişiklikler yapıldıktan sonra pilot uygulama yapılmıştır. Gerekli düzenlemelerden sonra ankete son şekli verilerek uygulamaya geçilmiştir. Yurdağül (2005) tarafından yapılan araştırmada, kapsam geçerliliği açısından görüş alınan uzman sayısı yedi olduğunda $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde kapsam geçerlilik oranları (KGO) için minimum değer=0,99 olarak belirtilmiştir. Ankette de yedi kişiden uzman görüşü alındığı için $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde minimum değer=0,99 üstünde olan maddeler ankete dahil edilirken altında olan maddeler anketten çıkarılmıştır. Bu nedenle $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde KGO=0,99 olarak alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler, SPSS 20.0 Paket Programı kullanılarak analiz yapılmıştır. Analizler yapılmadan önce dağılımların normalliğine ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Annelerin çocuklarının gittiği okul türüne göre değişkenler ki kare (χ^2) testi ile değerlendirilmiştir. Ki-kare (χ^2) testi, frekans dağılımları üzerinden işlem yapan bir istatistiksel analiz yöntemidir. Bu teknik iki kategorik ya da biri kategorik diğeri sıralamalı iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test eder. İki değişken arasında ilişkinin olması, yani $p<0,05$, bir değişkenin düzeyinde verilen cevapların diğer değişkenin düzeylerinde farklılaşıp farklılaşmadığını göstermektedir (Büyüköztürk, 2012).

BULGULAR ve TARTIŞMA

Bu bölümde, analizlerden elde edilen veriler yedi tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Annelerin Çocuklarına Kitap Alınırken Nelere Dikkat Etiklerine İlişkin Sonuçlar

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Dış görünüş	16	14,2	8	3,9	19	10,2	43	8,5
Gelişim özellikleri	59	52,2	141	68,4	128	68,8	328	65,0
Resimli olması	16	14,2	22	10,7	20	10,8	58	11,5
Boyutunun büyüklüğü	1	0,9	0	0,0	1	0,5	2	0,4
Yazının az, resmin çok olmasına	4	3,5	13	6,3	9	4,8	26	5,1
Cildinin sağlam olmasına	0	0,0	1	0,5	0	0,0	1	0,2
Ekonomik olmasına	12	10,6	2,9	12,0	3	1,6	21	4,2
Oyuncak özelliğine	4	3,5	1,5	4,0	3	1,6	10	2,0
Resimlerin net basılmasına	1	0,9	0,5	1,0	0	0,0	2	0,4
Diğer	0	0,0	0	0,0	3	1,6	14	2,8
Toplam	186	100	206	100	113	100	505	100

($\chi^2=45,98$; $p>.001$).

Tablo 1 incelendiğinde, çocukların devam ettikleri okul türüne göre özel okula devam eden çocukların annelerinin %68,8 (n=128)’i; devlet okuluna giden çocukların annelerinin %68,4 (n=141)’ü ve okula gitmeyen çocukların annelerinin ise %52,2 (n=59)’sinin çocuklarına gelişim özelliklerine göre kitap aldıkları görülmektedir. Bu sonuçlar için annelerin benzer görüşleri olduğu şeklinde yorumlanabilir. Özellikle çocuğa kitap alırken daha çok “gelişim özelliklerine dikkat ederim” diyen çocuğu özel okula ve devlet okuluna giden annelerin puanları % 68,8 ve % 68,4 olarak birbirine çok yakın bulunmuştur. Çocuğun gittiği okul türüne göre annelerin çocuğa kitap alırken dikkat ettikleri genel özellikler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($\chi^2=45,98$; $p>.001$). Alanyazın incelendiğinde, çocuğun ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun olmayan kitapların çocukların kitaplara karşı olan ilgisini azalttığı belirtilmektedir (Kiefer, 2009; Gönen, 2000; Wortham, 2005). Bu durumda çocuklarda kitap sevgisinin azalmasına neden olabilir. Çocuklarını okula

göndermeyen annelerin büyük çoğunluğunun ev hanımı olması ve bu konuda farkındalık düzeylerinin düşük olması ile ilgili bir durum olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2. *Kitapçılarda Satılan Çocuk Kitaplarını Annelerin Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Sonuçlar*

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Konuları çok bilinmiş ve işlenmiş olduğu için çocuğumun ilgisini çekmiyor	1	0,9	5	2,5	4	2,2	10	2
Renklendirme uygun değil ve basıl hatalı	1	0,9	4	2	2	1,1	7	1,4
Çok pahalı	27	24,5	40	20	30	16,3	97	19,6
Ciltleri kalitesiz olduğundan çok çabuk yıpranıyor	6	5,5	11	5,5	16	8,7	33	6,7
Kahramanlar hayali ve gerçek üstü	1	0,9	5	2,5	14	7,6	20	4
O kadar çok çeşit var ki seçmekte zorlanıyorum	16	14,5	23	11,5	26	14,1	65	13,2
Tanıtları yetersiz bu nedenle bilgi sahibi olamıyorum	8	7,3	8	4	18	9,8	34	6,9
Çocuklar için uygun özellikte hazırlanan kitaplar çok pahalı, uygun olmayanlar ise daha ucuz olması gibi maddi nedenlerle çoğu aile onları tercih ediyor	41	37,3	72	36	64	34,8	177	35,8
Gelişmiş şehirler dışında uygun özellikteki kitapları bulmak çok zor	9	8,2	32	16	10	5,4	51	10,3
Toplam	184	100	200	100	110	100	494	100

($\chi^2=32,06$; $p>.001$).

Tablo 2 incelendiğinde, çocukların devam ettikleri okul türüne göre özel okula devam eden çocukların annelerinin %34,8 (n=64)'inin; devlet okuluna giden çocukların annelerinin %36 (n=72)'sının ve okula gitmeyen çocukların annelerinin ise %37,3 (n=41)'unun çocuklarına aldıkları kitapların uygun nitelikteki kitapların pahalı olması nedeniyle uygun olmayanları seçtikleri görülmektedir. Bu sonuçlar annelerin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir. Özellikle çocuğa kitap alırken daha çok “uygun nitelikte kitapların çok pahalı olması ve uygun olmayanların ise daha ucuz olması nedeniyle ucuz olanları tercih ediyorum” diyen çocuğu okula gitmeyen, devlet ve özel okuluna giden annelerin puanları %37,3; % 36,0 ve % 34,8 olarak birbirine çok yakın bulunmuştur. Çocuğun gittiği okul türüne göre annelerin kitapçılarda satılan çocuk kitaplarını nasıl değerlendirdikleri ile ilgili görüşleri ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır($\chi^2=32,06$; $p>.001$). Hartas (2011), Husain, Choo ve Singh (2011), Mckenzie (2015) ve Slavan (2011) tarafından yapılan araştırmalarda sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarına gelişimlerine destek olmak amacıyla daha fazla uyarıcı materyaller sağladıkları tespit edildiği saptanmış. Araştırma bulgusundaki bu durumun çocuklarını okula göndermeyen annelerin büyük çoğunluğunun ev hanımı olması ve dolayısıyla da bir gelir getiren bir işte çalışmaması ve gelir düzeyi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3. *Annelerin Çocuklarına Alınan Kitaplarda Cilt ve Kapak Özelliklerinden Nelere Dikkat Ettiklerine İlişkin Sonuçlar*

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Sağlam olması	32	28,3	64	31,2	73	39,7	169	33,7
Kumaş cilt ve dikişle tutturulmuş olması	9	8	20	9,8	22	12	51	10,2
Tel zimbayla tutturulmuş olması	3	2,7	1	0,5	1	0,5	5	1
Kapağının iç sayfaları oranla daha kalın karton kapak olmasına	8	7,1	8	3,9	9	4,9	25	5
Kapağında konu ile ilgili resim olmasına	19	16,8	41	20	34	18,5	94	18,7
Kapağında kitabın yazarının adının yazıyor olmasına	4	3,5	5	2,4	1	0,5	10	2
Kapağın çocuğun ilgisini çekiyor olması benim için yeterlidir	22	19,5	51	24,9	26	14,1	99	19,7
Ciltleme ve kapak özelliklerine dikkat etmem.	16	14,2	15	7,3	18	9,8	49	9,8
Toplam	113	100	205	100	184	100	502	100

($\chi^2=23,04$; $p>.001$).

Tablo 3 incelendiğinde, çocukların devam ettikleri okul türüne göre özel okula devam eden çocuklara annelerin %39,7 (n=73)’si; devlet okuluna giden çocuklara %31,2 (n=64)’si ve okula gitmeyen çocuklara ise annelerin %28,3 (n=32)’ünün kitap alınırken cildinin sağlam olmasına dikkat ettikleri görülmektedir. Bu sonuçlar çocukların gittikleri okul türüne göre annelerin görüşlerinin paralel olduğu söylenilebilir. Ayrıca diğer seçim ölçütlerinde de çocukların gittikleri okul türüne göre annelerin görüşlerinde bir farklılık bulunmamaktadır. Özellikle çocuklarını okula göndermeyen %28,3 (n=32) ve çocuklarını devlet okula gönderen annelerin % 31,2 (n=64) oranında “kitabın sağlam olması” gerekir diye görüş bildirmiştir. Oranlara bakıldığında birbirlerine yakın bulunmuştur. Bu sonuçları, elde ettiğimiz ki kare sonuçları da desteklemektedir ($\chi^2=32,06$; $p>.001$). Çocukları özel okula giden annelerin çocukları devlet okuluna giden ve okula gitmeyen annelere göre daha yüksek oranda kapak ve ciltlemede kitabın sağlam olması gerektiğini belirtmiştir. Literatüre bakıldığında, okul öncesi dönemde kitabın yırtılmasını önlemek ve kolay kullanımı için kitap kapağının sağlam ve dayanıklı malzemeden yapılması ve bez dikişli olması gerektiği belirtilmektedir (Ersoy ve Bayraktar, 2018). Ebeveynlerin öğrenim düzeyleri ve meslekleri sosyo ekonomik düzey için ölçüt kabul edilmektedir (Alexsander, 2016; Berk ve Meyers, 2015). Bu nedenle çocuklarını özel okula gönderen annelerin öğrenim düzeylerinin daha yüksek olması nedeniyle daha bilinçli oldukları düşünülmektedir.

Tablo 4. Annelerin Çocuklarına Aldıkları Kitaplarda Boyutlarını Nasıl Olmasına İlişkin Sonuçlar

	Okula		Devlet		Özel		Toplam	
	Gitmiyor		Okulu		Okul			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Çocuğun kucagında tutabileceği büyüklükte olmalı	56	49,6	85	42,5	88	47,6	229	46
Kitaplığa yerleştirilince görüntüyü bozmaması için aynı boyutta olmalı	3	2,7	11	5,5	8	4,3	22	4,4
Küçük boyutlu kitapları daha rahat taşıyabileceklerinden fazla büyük olmamalı	19	16,8	26	13	27	14,6	72	14,5
Çocuklar farklı boyuttaki kitaplarla karşılaştırılmalı	35	31	78	39	62	33,5	175	35,1
Toplam	113	100	200	100	185	100	498	100

($\chi^2=4,54$; $p<.001$).

Tablo 4 incelendiğinde, okula gitmeyen çocukların ise %49,6 (n=56)’unun annelerinin, özel okula devam eden çocukların annelerinin %47,6 (n=88)’inin ve devlet okuluna giden çocukların annelerinin %42,5 (n=85)’ü ve “çocuğun kitabı kucagında tutabileceği büyüklükte olması” gerektiğini; ayrıca devlet okuluna giden çocukların annelerinin %39 (n=78)’u, özel okula devam eden çocukların annelerinin %33,5 (n=62)’inin ve okula gitmeyen çocukların annelerinin, ise %31,0 (n=35)’inin “çocukların farklı boyutta kitapla tanıştırılması” gerektiğini belirtmiştir. Çocuk kitabının çocuğun kitabı kucagında taşıyacak büyüklükte olması ve çocukların farklı boyuta kitapla tanıştırılması ile ilgili okul türüne göre annelerin görüşleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($\chi^2=4,54$; $p<.001$). Çocukların farklı boyutta kitapla tanıştırmak çocukların kitaba karşı ilgisini artırmaktadır. Burada önemli olan ilke olarak boyutla içeriğin uyumlu olmasıdır. Bununla birlikte çocuğun kolayca taşıyabileceği büyüklükte olması gerekir (Ersoy ve Bayraktar, 2018; Oğuzkan, 2006). Sonuçlara bakıldığında annelerin okul türüne göre en yüksek oranda kitabın boyutunun çocuğun taşıyabileceği büyüklükte olması ve çocukların farklı boyutta kitapla tanıştırılması gerektiği konusunda hem fikir olmalarına rağmen yarsının da bu konuda bilinçli olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Annelerin Çocuklarına Aldıkları Kitapların Resimleri ile İlgili Nelere Dikkat Ettiklerine İlişkin Sonuçlar

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Kitapta yazıdan çok resim olmasına	28	24,8	47	23,5	43	23,1	118	23,6
Yazılarla resimlerin iç içe girmiş olmasına	8	7,1	14	7	11	5,9	33	6,6
Resimlerin canlı renklerle basılmış olmasına	25	22,1	23	11,5	14	7,5	62	12,4
Resimlerin kitap sayfaları açıldığında iki sayfayı kaplayacak büyüklükte olmasına	1	0,9	2	1	1	0,5	4	0,8
Baskıda resimlerin düzgün basılmış, kaymamış olmasına	2	1,8	5	2,5	11	5,9	18	3,6
Sayfadaki yazıda anlatılan olayın o sayfada resimlenmiş olmasına	34	30,1	89	44,5	74	39,8	197	39,5
Estetik duygularda önemli olduğu için resimlerde ayrıntılarında dikkatle verilmiş olmasına	5	4,4	9	4,5	17	9,1	31	6,2
Resmin olayda geçen canlı veya nesneye benziyor olmasına	10	8,8	11	5,5	15	8,1	36	7,2
Toplam	113	100	200	100	186	100	499	100

($\chi^2=26,65$; $p<.001$).

Tablo 5 incelendiğinde, devlet okuluna giden çocukların annelerinin %44,5 (n=89)'inin, özel okula devam eden çocukların annelerinin %39,8 (n=74)'inin; ve okula gitmeyen çocukların annelerinin ise %30,1 (n=34)'unun en yüksek oranda sayfada yazılanların o sayfada resimlenmiş olmasına dikkat ettikleri görülmektedir. Çocukların devam ettikleri okul türüne göre annelerin görüşleri ile "Sayfadaki yazıda anlatılan olayın o sayfada resimlenmiş olması" arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($\chi^2=26,65$; $p<.001$). Yazı ile metin aynı sayfada olması gerektiği belirtilmektedir (Gönen, 2017; Ersoy ve Bayraktar, 2018). Ayrıca, yazılarla resimlerin aynı sayfada olması çocuğu yazı ile okuma arasındaki ilişkiyi kurmasına çocuğun erken okuryazarlık becerilerini desteklemektedir (Bayraktar ve Temel, 2018). Araştırma bulgusuna bakıldığında çocuklarını devlet ve özel okula gönderen annelerin çocuklarını okula göndermeyen annelere göre daha bilinçli oldukları görülmektedir. Bu durum sosyo ekonomik düzeyi ve annelerin okul tarafından yapılan aile katılım çalışmalarını ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6. Annelerin Çocuklarına Aldıkları Kitaplarda Hangi Konulara Yer Verilmesini İstediklerine İlişkin Sonuçlar

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
İyilik, güzellik, doğruluk duyguları	25	22,1	54	26,5	45	24,2	124	24,7
Günlük yaşantı ile ilgili olaylar	10	8,8	30	14,7	30	16,1	70	13,9
Doğa olayları	1	0,9	5	2,5	2	1,1	8	1,6
Komik ve esprili olaylar	8	7,1	2	1	7	3,8	17	3,4
Sonunda öğüt verici konular	23	20,4	27	13,2	17	9,1	67	13,3
Hayal gücünü destekleyici konular	22	19,5	45	22,1	49	26,3	116	23,1
Mutlaka ilgi kazandıran ve öğretici	24	21,2	41	20,1	36	19,4	101	20,1
Toplam	113	100	204	100	186	100	503	100

($\chi^2=21,51$; $p<.001$).

Tablo 6 incelendiğinde, özel okula devam eden çocukların annelerinin %26,3 (n=49)'ünün; devlet okuluna giden çocukların %22,1 (n=45)'inin ve okula gitmeyen çocukların ise %19,5 (n=22)'inin çocuk kitaplarının hayal gücünü destekleyici konulara yer verilmesini istedikleri görülmektedir. Çocukların devam ettikleri okul türüne göre çocuk kitaplarında hayal gücünü destekleyen konular yer verilmesi ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($\chi^2=21,51$; $p<.001$). Araştırma bulgusunda, özel okula devam eden çocukların annelerinin daha yüksek oranda hayal gücünü destekleyici kitaplar belirtmeleri dikkat çeken bir sonuçtur. Bu durum çocuğu devlet okuluna giden ve okul gitmeyen annelere göre çocuklarını özel okula gönderen annelerin eğitim seviyesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 7. Annelerin Çocuklarına Aldıkları Kitapların Kahraman Özelliklerinin Nasıl Olmasına İlişkin Sonuçlar

	Okula Gitmiyor		Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Olumlu ve iyi özellikler taşınmalı	67	59,3	103	51,5	103	56	273	54,9
Mükemmel insan özelliklerini yansıtmalı	2	1,8	6	3	6	3,3	14	2,8
Çocuğun günlük hayatında yer alan insanlardan olmalı	23	20,4	55	27,5	47	25,5	125	25,2
Hayal güçlerinde yaratabilecek kahramanlar olmalı	18	15,9	36	18	26	14,1	80	16,1
Olağan üstü olay kahramanları olmalı	3	2,7	0	0	2	1,1	5	1
Toplam	113	100	200	100	184	100	497	100

($\chi^2=8,90$; $p>.001$).

Tablo 7 incelendiğinde, çocukların devam ettikleri okul türüne göre özel okula devam eden çocukların annelerinin %56 (n=103)'sının; devlet okuluna giden çocukların annelerinin %51,5 (n=103)'ünün ve okula gitmeyen çocukların annelerinin ise %59 (n=67)'unun kahraman özelliklerinin olumlu ve iyi olması gerektiğini belirtmektedirler. Çocuklarını gönderdikleri okul türüne göre annelerin çocuklarına aldıkları kitaplarda kahraman özellikleri ile ilgili görüşleri arasında benzerlik görülmektedir. Bu sonuçları, elde ettiğimiz ki kare sonuçları da desteklemektedir ($\chi^2=8,90$; $p>.001$). Alan yazın incelendiğinde, çocuklar kahramanlarla özdeşim kurdukları görülmektedir (Ersoy ve Bayraktar, 2018; Tür, 2001). Bu nedenle çocuklara olumlu kahraman özelliklerinin verilmesi önemlidir. Araştırma bulgusunda da genel olarak annelerin kahraman özelliklerinin olumlu ve iyi örneklerden oluşması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Bu durumun toplumun genel yapısı ve değer yargılarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, çocukları okul öncesi dönemde olan annelerin çocuklarına kitap alırken iç yapı ve dış yapı özelliklerinden dikkat ettiklerini ölçütler okul türü değişkenine göre incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre annelerin çocuklarına aldıkları kitaplarda dış yapı özelliklerinden cilt ve kapak özellikleri okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken; dış yapı özelliklerinden resimleme, boyut özelliklerinde ise anlamlı bir fark bulunmuştur. İç yapı özelliklerinden okul türü değişkenine göre kahraman özellikleri boyutunda anlamlı bir fark görülmezken; konu özellikleri boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Çocukları özel okula giden annelerin diğer gruptaki annelere göre özelliklerde çocukları okula gitmeyen annelere göre çocuklarına kitap seçme konusunda daha bilinçli oldukları görülmektedir. Bu sonuca rağmen tüm annelerin çocuklarına uygun kitap konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle Aileleri bilgilendirme amaçlı kamu spotları, ilan panoları kullanılabilir. Ayrıca anneleri bilinçlendirmek için radyo ve televizyon programları düzenlenebilir. Gazete ve dergilerde çocuk edebiyatı konusunda bilgilere ve çocuk kitaplarının tanıtımlarına yer verilebilir. Çocukları okula giden anneler öğretmenler tarafından aile katılım çalışmaları ile çocukları okula gitmeyen anneler ise halk eğitim merkezlerinde aile eğitimleri ile bilinçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Alexsander, S. J. (2016). *Sociology*. (First Edition). New York: Rosen Publishing.
- Aydoğan, Y. ve Çat, A. (2012). 5-6 Yaş Çocukların Dil Gelişimi ile Annelerinin Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Editör: S. Sever). *III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara Basımevi.
- Bayraktar, V. ve Temel, F. (2018). Yazı Farkındalığı Becerileri. (Editör: F. Temel) *Dil ve Erken Okuryazarlık*, (ss.63-88), Ankara: Hedef CS.
- Beyazova, U. (2006). Kitap Çocuk İlişkisi. (Editör: S. Sever). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 04-06 Ekim 2006, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Berk, L. E. ve Meyers, A. B. (2015). *Infants and Children: Prenatal Through Middle Childhood*. (8. bs.). London: Pearson.

- Black, S. (2013). Learning What Print Means: Print Awareness in School, Home, and Community. B. Culatta, K. Hall-Kenyon ve S. Black (Yay. Haz.) *Systematic and Engaging Early Literacy*. San Diego: Plural Publishing, Inc.
- Brock, A. ve Rankin, C. (2008). *Communication, language and literacy from birth to five*, (First published). London: Sage Publications.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı*. (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Christie, J., F.; Enz, B, J.; Vukelich, C. ve Roskos, K., A. (2013). *Teaching Language and Literacy*. Boston: Pearson Publication.
- Compean-Garcia, N. (2011) . Early Literacy Experiences in the Home: A Parent's Perspective. *Journal of Border Educational Research*. 9 23-36. file:///C:/Users/computer/Downloads/7055-28629-1-PB.pdf adresinden erişildi.
- Epspinosa, L. M. ve Burns, M. S. (2003). Early Literacy for Young Children and English Language Learners. In C. Howes (Ed.), *Teaching 4-to 8-years-olds*. (pp.47-59). Los Angeles: Paul. H. Brookes Publishing.
- Ersoy, Ö., Avcı, N. ve Turla, A. (2006). *Çocuklar İçin Erken Uyarıcı Çevre*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2015). Annelerin Öğrenim Durumlarına Göre Çocuklarını Kitapla Buluşturma Konusundaki Durumlarının İncelenmesi (Çalışma Kapsamı 57 İl). 14 (4), 1406-1415. doi.org/10.17051/ieo.2015.42378
- Ersoy, Ö. ve Bayraktar, V. (2018). *Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı Kavramı ve Çocuk Kitaplarının Özellikleri* (Editör: A. Turla). *Çocuk Edebiyatı*, (ss. 51-84). Ankara: Hedef CS.
- Gönen, M. (2000). Okul Öncesi Çağındaki Çocuklar En Çok Hangi Konulara ve Kitaplara Karşı İlgi Duyarlar? (Editör: R. Şirin), *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Gönen, M. (2017). *Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Döneminde Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı*. (Editör: M. Gönen) *Çocuk Edebiyatı*, (ss. 1-12). Ankara: Eğiten Kitap.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2017). *Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri*. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı içinde* (s. 1-12). Ankara: Eğiten Kitap.
- Griffith, P.L., Beach, S.A., Ruan, J. ve Dunn, L. (2008). *Literacy for Young Children*. London: Corwn Press.
- Gürkan, T. (1993). Okul Öncesi Eğitimde Kitap. 9. *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. Ankara: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Hardman, M. ve Jones, L. (1999). Sharing Books with Babies: Evaluation of an Early Literacy Intervation. *Educational Review*, 51:3, 221-229. doi.org/10.1080/00131919997461
- Hartas, D. (2011). Families' Social Backgrounds Matter: Socio-Economic Factors, Home Learning and Young Children's Language, Literacy and Social Outcomes. *British Educational Research Journal*, 37(6), 893-914.
- Huck, C., S., Kiefer, B., Z., Hepler, S. ve Hickman, J. (2004). *Children's Literature in the Elementary School*. (Eight Edition). The University of Michigan: McGraw-Hill Pulication.
- Husain, F. M., Choo, J. C. S. ve Singh, M. K. M. (2011). Malaysian Mothers' Beliefs in Developing Emergent Literacy Through Reading. *Procedia-Social and Behaviroal Sciences*, 29, 846-855.
- Justice, L. M. ve Sofka, A. E. (2010). *Engaging Children with Print: Building Early Literacy Skills Through Quality Read-Alouds*. New York: Guilford Publications, Inc.
- Kiefer, B. Z. (2009). *Charlotte Huck's Children's Literature*. U.S: The McGraw- Hill Companies.
- Machado, J. M. (2003). *Early Childhood Experience in Language Arts Emerging Literacy*. Canada: Delmar Learning.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden eşildi.

- Mckenzie, S. (2015). "Socioeconomic Factors That Affect Children's Literacy Experiences" *Education and Human Development Master's Theses*. 550. http://digitalcommons.brockport.edu/ehd_theses/550adresinden erişildi.
- Miller, C., Zickuhr, K., Rainie, L. ve Purcell, K. (2013). Parents, Children, Libraries and Reading. Erişim: 6 Haziran 2014. <http://libraries.pewinternet.org/2013/05/01/parents-children-libraries-and-reading/>
- Morrow, L. M. (2007). *Developing Literacy in Preschool*. New York. London: The Guilford Press.
- Nas, R. (2002). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Oğuzkan, F. (2000). İyi bir çocuk kitabın, çocuğun ruhsal ve düşünsel gelişimine katkısı var mıdır? M. R. Şirin (Ed.). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (s.210-212). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem 4*. Baskı. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Özbek Ayaz, C., Güleç, H. ve Şahin, Ç. (2017). Ailelerin, çocuklarıyla birlikte gerçekleştirdikleri okuma aktivitelerinin düzeyini belirleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 119.
- Özel, A. (2006). Okul öncesi dönemde görsel açıdan çocuk kitapları. O. Ramazan, K. Efe ve G.Gülçin (Ed.). *I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama. 3-6 Ekim 2006, 24 250.
- Piasta, S. B., Justice, L. M., McGint, A. S. ve Kaderavek, J. N. (2012). Increasing young children's contact with print during shared reading: Longitudinal effects on literacy achievement. *Child Development*, 83(3), 810–820. doi: 10.1111/j.1467-8624.2012.01754.x
- Saracho, O. N. (2017). Literacy and Language: New Developments in Research, Theory, and Practice. *Early Child Development and Care*, 187(3-4), 299-304. doi: 10.1080/03004430.2017.1282235
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem.
- Slavan, R. (2011). *Educational Psychology: Theory and Practice*. (10. Bs.) Boston: Pearson Education.
- Smith, T. J. (2006). *Early Child Development*. (Fourth Edition). United States of America: Pearson Education.
- Soderman, A. K., Gregory, K. M. ve McCarty, L. T. (2005). *Scaffolding Emergent Literacy*. United States of America: Pearson Education.
- Tuncer, N. (2000). Çocuk ve Kitap. M. R. Şirin (Ed.). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, (s.198-202). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tür, G. (2001). Okul Öncesi Eğitimde Kitap Seçimi. *Gazi Üniversitesi Anaokulu / Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*. (s.416-423). İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- U.S. Department of Education. (2005). *Becoming a Reader*. Washington: Education Publications Center.
- Yurdağül, H. (2005). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması. *XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (s.1-6). 28-30 Eylül, Denizli.
- Wortham, S. C. (2005). *Early Childhood Curriculum*. New Jersey, Columbus, Ohi: Pearson Merrill Prentice Hall.